

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

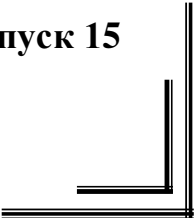

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Здатність адекватно виражати емоції – передумова успішності в міжособистісному спілкуванні та будь-якій спільній діяльності. А ефективне регулювання власних емоцій співвідноситься з такими важливими для міжособистісної взаємодії здібностями, як співпереживання і відвертість.

Отже, емоційний інтелект відіграє важливу роль в особистісному становленні юнаків та їх подальшому професійному зростанні.

Список використаних джерел:

1. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект / Дэниел Гоулман; [пер. с англ. А.П. Исаевой]. – М., 2008. – 478 с.
2. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції / Е.Л. Носенко, Н.В. Коврига. – К.: Вища школа, 2003. – 126 с.
3. Практический интеллект / Р. Дж. Стенберг, Дж. Б. Форсайт, Дж. Хедланд и др.– СПб: Питер, 2002. – 272 с.
4. Робертс Р. Д. Эмоциональный интеллект: проблемы теории, измерения и применения на практике / Р. Д. Робертс, Дж. Мэттьюз, М. Зайднер, Д. В. Люсин / Психология: Журнал Высшей Школы Экономики. 2004. Т. 1. № 4. С. 3-24.

УДК: 316.61-044.332

ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ

Стрихарчук Максим, здобувач ОС «магістр», РДГУ

Керівник: Литвиненко С.А., доктор педагогічних наук, професор, РДГУ

Спілкування має велике значення в формуванні психіки людини, її розвитку та становлення розумної, культурної поведінки. Через спілкування з психологічно розвинутими людьми, завдяки широким можливостям до навчання, людина формує та здобуває всі свої вищі пізнавальні здібності та якості через активне спілкування з розвинутими особистостями, вона сама стає особистістю.

Відомо, що психіка людини та її розвиток детерміновані способом буття середовища, в якому знаходиться людина. Перетворення індивіда в особистість відбувається завдяки спілкуванню з цим середовищем.

Коли б від народження людина була ізольована від оточення, від спілкування, вона б не сформувалась як культурна, цивілізована особистість, тобто така людина залишилась би на рівні розвитку тварини, напіврослини. Відомі факти вимушеної ізоляції від людського суспільства;

коли дитина опинялась і довго жила серед звірів, або коли доросла людина потрапляла на безлюдний острів. Навіть після тривалої роботи психологів з такими людьми не вдавалось привести їхню психіку до людської норми. Ці та інші факти свідчать про те, що тільки завдяки спілкуванню людина може розвиватись.

Вивчення феномену міжособистісних взаємовідносин ми можемо зустріти у роботах таких науковців як Е. Еріксон, А. Маслоу, К. Роджерс, Е. Фромм, К. Ясперс. Оцінюючи напрацювання галузі вітчизняної психологічної науки, то уваги заслуговують роботи таких авторів: І. Бех, О. Бодальов, А. Коваленко, І. Кон, М. Корнєв, Л. Орбан-Лембрик, Б. Паригін, А. Петровський.

Обґрунтування змісту психологічних характеристик міжособистісного спілкування передбачає здійснення аналізу основних підходів зарубіжних та вітчизняних дослідників сучасної науки у розумінні феномену спілкування в цілому та інтерперсональної комунікації зокрема.

Проблема міжособистісної комунікації являється об'єктом міждисциплінарного вивчення. Відтак, праці, пов'язані із вивченням основних особливостей інтерперсонального спілкування зустрічаються в педагогіці, психології, соціології, філософії, етиці, конфліктології та інших суміжних галузях наукової діяльності.

Важливим елементом у роботі над аналізом феномену міжособистісного спілкування у працях зарубіжних та вітчизняних психологів стає, безпосередньо, визначення даного поняття. Відтак, міжособистісне спілкування – це взаємодія між кількома особистостями, яка здійснюється завдяки засобам вербального та невербального впливу, метою якої стає формування психологічного контакту та побудова міжособистісних стосунків між партнерами комунікації.

Аналізуючи погляди дослідників античного періоду, важливим фактом М. Каган відзначає те, що у ті часи стосункам людей значної уваги не приділялося. Значно важливішим елементом того періоду були природні явища та предмети поклоніння.

Давньокитайська філософія формувала своє бачення на проблеми комунікації, здебільшого, через призму релігійних поглядів. Основним способом регулювання міжособистісних стосунків вважалося дотримання ритуалів, завдяки яким ставало можливим уникнення конфліктних ситуацій [1].

Досить довгий час питання міжособистісного спілкування розглядалися лише в рамках філософії. Саме тому його переважно пов'язували з релігійними детермінантами, адже вони дозволяли втілити позитивний розвиток процесу комунікації [4].

Англійський педагог Дж. Локк акумулював свої погляди на

виховному аспекті комунікації. Він переконував, що спілкування дозволяє для особистості розвивати свою впевненість. Він став одним з перших, хто вивчав функцію комунікації у процесі загального пізнання. Зокрема, його цікавило мовлення як інструмент спілкування. Згідно переконанням Локка, важким випробуванням для особистості стає її позбавлення комунікації [4].

Базовим фундаментом соціальної взаємодії французький психолог та педагог Т. Рібо вважав емпатію. Науковець акцентував увагу на основних труднощах вияву емпатії у інтерперсональній комунікації, так як та не явища не обов'язково може супроводжуватися епізодом альтруїзму. При аналізі емпатії в процесі міжособистісного спілкування Т. Рібо виділяв два рівні даного феномена:

- рівень психофізіології, нижчий рівень дослідник визначав як синергію, імітацію рухових потенцій;
- вищий рівень, який науковець виділяв як синестезію, співвідносність почуттів, які спровоковані схожими вчинками [3].

Американський психолог, дослідник, який вивчав особливості неформальних Вплив динаміки міжособистісної комунікації на ефективність продуктивної діяльності особистості досліджував американський психолог Дж. Е. Мейо. Протагоніст теорії людських відносин підтверджував позицію про значимість ролі неформальних стосунків і, вочевидь, інтерперсональної комунікації у побутові професійної діяльності [2].

Науковець-дослідник В. Бехтерев пояснював взаємозв'язок комунікації та діяльності особистості. Психолог стверджував, що спілкування є важливою умовою, завдяки якій відбувається опрацювання, передача та поширення особистого досвіду, що дозволить реалізувати принцип наступності. Саме комунікація, згідно його переконань, постає ефективним інструментом для реалізації спільної діяльності. В. Бехтерев виокремлював два види комунікації:

- навіювання;
- наслідування [3].

Представники біхевіорального підходу акцентують увагу на важливості вивчення впливу зовнішніх, соціальних аспектів на поведінку особистості. Науковці поведінкового напрямку переконують нас в тому, що процес співпраці стає ефективнішим та результативнішим за умови використання обміну мотиваційними підкріпленнями [Коваленко].

Теорія соціального наuczіння демонструє нам те, що взаємодія особистості із навколишнім середовищем пояснюється як взаємна динаміка внутрішньоособистісних та зовнішніх обставин. Вона стає можливою завдяки взаємності, а не результатів впливу будь-яких стимулів. Очевидно, що значної ролі набувають процеси саморегуляції. Представник соціально-

когнітивної теорії А. Бандура пояснює здобуття нової навички через спостереження або імітацію. Проте, не завдяки сформованій ієрархії мотиваційного впливу [1].

Представники психоаналітичної школи пояснюють потяги особистості до комунікації як несвідомі емоційні потреби. Е. Фромм вважав, що основною мотивацією до міжособистісних взаємодій виступає соціальний аспект. Однією з основних проблем, які можна спостерігати у людини науковець вважає соціальну ізоляцію. Подолання соціальної ізоляції стає можливим лише завдяки поєднанню двох особистостей у спільній діяльності, при цьому сформувавши індивідуальний простір кожної з них [5; 6].

В загальних рисах, основні постулати психоаналізу вивчають стосунки через призму феномену, який не підконтрольний когніції.

О. Леонт'єв стверджував, що процес спілкування із навколишніми стає фундаментом для формування особистості та її свідомості. Дослідник здійснив вдалу спробу пояснити кореляційний зв'язок комунікації та діяльності, комунікації та стосунків, комунікації та узагальнення [4; 5; 6].

А. Петровський стверджував, що основною вимогою розуміння особистості стає принцип діяльності. Саме він став протагоністом теорії діяльнісного опосередкування міжособистісних відносин. Принцип діяльності характеризується переконанням, що міжособистісні стосунки у соціальній групі формуються в процесі комунікації та пояснюються змістом, метою та завданнями вагової діяльності визначеної спільноти [2].

О. Бодальов визначає два аспекти міжособистісної комунікації:

1. Міжособистісна комунікація стає невід'ємною частиною діяльності особистості та виступає одним з елементів її реалізації. Відповідно, діяльність здатна впливати на зміст, формат, структуру та процес взаємодії. Разом з тим, на міжособистісне спілкування мають вплив особливості об'єднання, яке сформоване для здійснення діяльності, тонкощі сприйняття та взаємодії між членами спільноти один з одним.

2. Міжособистісна комунікація постає автономним феноменом. Відповідно, вона не постає інструментом для побудови взаємодії, а являється самостійним явищем [2].

Оцінюючи особистість як унікальну одиницю у процесі міжособистісного спілкування, Б. Паригін переконує, що саме інтерперсональна взаємодія здатна реалізувати контакт як вищий рівень особистісної комунікації. Науковець визначає міжособистісне спілкування вищою формою, ідеалом особистісної взаємодії, так як комунікативний партнер постає основною цінністю спілкування [5].

Міжособистісне спілкування як процес інформаційної співпраці між

людьми, завдяки якій стає можлива реалізація міжособистісних стосунків розглядають А. Коваленко та Л. Орбан-Лембрик. Саме завдяки міжособистісній комунікації стають очевидними індивідуальні особливості комунікативних можливостей партнерів взаємодії. Згідно їх переконань, дружба та любов є проявами міжособистісних відносин. Відтак, основним елементом міжперсональної комунікації стає діадний контакт [4].

В. Куніцина визначає міжособистісну комунікацію як неформальне явище. Дослідниця переконує, що тактичною метою комунікативної взаємодії постає встановлення психологічного контакту, побудова збалансованої органічної психологічної дистанції. Проте, при довгостроковому плануванні на основі проміжних цілей основною ціллю виступає побудова інтерперсональних взаємовідносин [5; 6].

Психологічно гармонійне інтерперсональне спілкування – це взаємодія на рівноправних умовах, яка характеризується задоволенням усіх сторін у найрізноманітніших ситуаціях; спілкування, в якому партнери комунікації приймають свої ролі та намагаються враховувати індивідуальні особливості іншого партнера без утисків на нього. Очевидно, що такою особливістю пояснюється діалогічність міжособистісного спілкування [2].

В. Циба вважає, що основною метою міжособистісного спілкування особистості постає задоволення особистих потреб учасників взаємодії [5; 6].

Фундаментом міжособистісного спілкування виступають емоції. Вступаючи у взаємодію, учасники комунікації орієнтуються на особисті переконання та мету. В. Москаленко диференціює таке спілкування та відділяє його від рольового, яке будується на непрямих відносинах та чітко пояснюється вимогами та очікуваннями соціального середовища. Відповідно, рольова взаємодія підпадає під повний контроль змісту у відповідності до соціальних стереотипів [1].

В. Куніцина визначає такі критерії міжособистісного спілкування:

- чисельність партнерів спілкування не більше 2-3 осіб;
- можливість безпосереднього контакту;
- можливість вербальної та невербальної взаємодії;
- наявність зворотного зв'язку;
- особистісна орієнтованість спілкування;
- врахування особливостей емоційного стану партнера комунікації, його індивідуальних характеристик, самооцінки, унікальності [4].

О. Бодальов доводить той факт, що у процесі міжособистісного спілкування особистість виступає як суб'єктом, так і об'єктом взаємодії. Відтак, у ролі суб'єкта комунікації людина отримує можливість дослідити іншого учасника, сформулювати власне ставлення до нього, здійснити опосередкований вплив задля досягнення конкретної цілі. Водночас, у ролі

об'єкта спілкування, особистість потрапляє під вплив партнера комунікації та переймає його почуття і емоції. Очевидно, що ролі об'єкта та суб'єкта комунікації можуть реалізовуватися різними людьми по-різному. Це залежить від рівня усвідомлення власної ролі та впливу, сформованої структури особистості учасників комунікації, індивідуальності партнерів міжперсональної взаємодії, досвіду попередніх спроб спілкування [2].

А. Коваленко, в свою чергу, стверджує, що здатність особистості у спілкуванні набувати ролі об'єкта або суб'єкта стає можливою лише завдяки міжособистісному характеру взаємодії. Завдяки такому прямому спілкуванню події навколо одного партнера комунікації стають значущими і для інших учасників інтерперсональної взаємодії [4].

Отже, здійснений аналіз наукових джерел дозволяє нам зробити висновок про те, що феномен міжособистісного спілкування розглядається як вищий рівень особистісної взаємодії. Ряд науковців доводить його емоційну складову, особистісну орієнтованість, яка набуває ознак діалогічності. Очевидно, що міжособистісна взаємодія стає можливою лише завдяки безпосередньому контакту усіх учасників комунікації.

Опрацьовані роботи дослідників показують нам зв'язок інтерперсонального спілкування із культурою, освітою, ідеологією і т.п.

Результатом міжособистісного спілкування, як зазначають вчені, стає формування інтерперсональних відносин. Відтак, стає зрозумілим факт, що міжособистісне спілкування виступає складним соціально-психологічним феноменом.

Список використаних джерел:

1. Битянова М. Р. Социальная психология: наука, практика и образ мыслей: учеб. пособие / М. Р. Битянова. – М.: Изд-во ЭКСМОПресс, 2001. – 576 с.
2. Бодалев А. А. Общение как предмет междисциплинарного изучения / А. А. Бодалев // Психологический журнал. – 2009. – Т. 30. – № 2. – С. 129–133.
3. Ильин Е. П. Эмоции и чувства / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2007. – 752 с.
4. Коваленко О. Г. Міжособистісне спілкування осіб похилого віку: психологічні аспекти: монографія / О. Г. Коваленко. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2015 – 456 с.
5. Кручек В. А. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування: навчальний посібник / В. А. Кручек. – К.: НАКККіМ, 2010. – 188 с.
6. Солдатова Е. Л. Структура и динамика нормативного кризиса

перехода к взрослости: монография / Е. Л. Солдатова. – Челябинск: Издво ЮУрГУ, 2007. – 267 с.

УДК 159.9:373.3.091.212.3

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ
НЕУСПІШНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Ткачук Людмила, здобувач ОС «бакалавр», 2 курс, РДГУ
Керівник: Камінська О.В., доктор психологічних наук, професор

Проблема неспішності учнів у навчальній діяльності є однією з актуальних у педагогії й психології. Вона залишається центральною в зв'язку з різноманіттям підходів і причин, що її породжують. Навчальна діяльність є складною і за структурою, і за змістом, вона складається у дитини не відразу. Треба немало часу та зусиль, щоб в ході систематичної роботи під керівництвом вчителя маленький школярик поступово здобув вміння вчитися. Але навіть в умовах цілеспрямованого спеціально організованого формування навчальної діяльності, вона складається не у всіх дітей. І вже в перші роки навчання у багатьох дітей виникає проблема успішності. Це дійсно гостра проблема школи, яка залишається актуальною завжди. У її вирішенні однаковою мірою зацікавлена як педагогічна, так і психологічна наука. Тому важливим є вивчення причин неспішності учнів саме в закладах початкової освіти, де закладаються основи знань, умінь, навичок, необхідних для подальшого успішного навчання [2].

Явище шкільної неспішності завжди перебувало в центрі уваги спеціалістів багатьох профілів: педагогів, психологів, медиків. У дослідженнях часто домінував педагогічний ракурс бачення проблеми, педагогічний підхід, спрямований на попередження та корекцію, а не на виявлення механізмів неспроможності дитини ефективно засвоювати матеріал. До того ж, як зазначає Ю. Машбиць, психологи довгий час розглядали процес навчання переважно «як передавання інформації від учителя до учня, або як підкріплення правильної поведінки. При такому тлумаченні навчання проблема його психологічних механізмів не виступала як актуальна». Джерела шкільної неспішності шукали в соціальних умовах життя, моральних або генетичних особливостей дитини, психологічному дискомфорті, невмінні налагодити контакт із учителем або однокласниками, невідповідності потреб дитини системі навчання тощо. Однак, за всієї різноманітності причин шкільної неспішності, які виокремлювали дослідники проблеми, найчастіше головним зовнішнім показником виступав нижчий рівень сформованості в дитини як певних формальних знань і умінь,

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатьок О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матейук О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдук А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету